

ПЛАНУВАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТРАНЗИТНИХ ПУБЛІЧНИХ ПРОСТОРІВ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ М. ПОЛТАВА

Сучасне суспільство переживає складні процеси постійних соціальних змін, ці зміни породжують нові виклики як для суспільства, так і для дослідників, що прагнуть зафіксувати цей драматичний процес. Особливого загострення та прояву ці процес набувають саме в умовах сучасного міста. Адже, як зазначає Анрі Лефевр, розвиток суспільства можна зрозуміти тільки в міському житті через реалізацію міської спільноти. Так, "соціальні відносини залишаються абстрактними та нереалізованими, поки вони не отримують конкретного вираження і не вписуються матеріально і символічно в життєвому просторі міста" [Лефевр, 2002]. Таким чином, дослідження міста стають дедалі популярними серед дослідників викликів сучасного суспільства. Особливої популярності набувають дослідження саме публічного простору міста, як відкритого простору, де громадяни перетинаються та взаємодіють одне з одним, де відбуваються безліч незапланованих контактів "незнайомців", простору, де власне і реалізується соціальність міста.

Публічний простір – це багатошарова та багатовимірна сфера взаємодії громадянського суспільства та політичної влади, місце дії та взаємодії відносно замкнених сфер: економічної, політичної, культурної тощо, у кожній з яких існують свої правила комунікації.

Згідно з дослідженнями авторів стратегії розвитку публічних просторів Праги, всі історичні міста східної Європи мають ряд спільних проблем щодо формування публічних просторів:

- **У більшості історичних міст не існує міської політичної візії**, яка дозволяє створювати цілі розвитку публічної сфери і публічних просторів і також необхідні правові, інституційні інструменти для досягнення цих цілей.

- **Не існує програми, що визначила би пріоритети розвитку публічної сфери і публічного простору в місті**; також не існує довгострокового інвестиційного плану(-ів) розвитку.

- **Базою для рішень з поліпшення публічних просторів здебільшого є окремі інтереси певних суб'єктів**, а не ширший громадський інтерес в загальній якості простору.

- **Коли політичне керівництво змінюється, тяглість планів розвитку публічних просторів порушується**. Зазвичай, новообране керівництво не слідує планам, розробленим минулою командою, відкладаючи їх чи зовсім змінюючи.

- **Немає попереднього концептуального дизайнування** для поліпшення загальної якості простору. Це стосується архітектурної якості і життєдайності простору. Навіть більше: роботу часто не координовано

між різними менеджерами і організаціями. Інвестиції принесли б значно більший ефект для якості публічного простору за наявності добре підготовленого й інтегрованого плану.

Задача з проектування споруд і планування ремонтів в місті часто не ставиться перед кваліфікованим експертом з якості простору — архітектором.

- **Дизайн і ремонт публічного простору — це задачі, які виконуються так, що знайти краще рішення просто неможливо.** Постанова про публічні закупівлі зобов'язує призначити виконавця в конкурентному або публічному тендері, де єдиним критерієм є ціна (або швидкість виконання) замість архітектурного конкурсу або публічного тендеру, де головним критерієм є професійні кваліфікації.

- **Немає координації планів щодо публічних просторів різних інвесторів і менеджерів.** Така координація має бути покладена на місто і здійснюватися ще в межах планувальної фази, а не лише під час видачі дозволу на будівництво.

- **Містобудівні органи є останніми, хто може повернути якість в гру.** Без координації планів, особливо з увагою до публічного простору, на етапі підготовки відповідні органи публічної влади (зокрема, містобудівні) є органами останньої інстанції, які можуть вимагати відповідності та узгодженості загальної якості простору. Органи контролю будівництва, як правило, не втручаються, а лише перевіряють дотримання правил (відповідно до їхньої інтерпретації своїх обов'язків згідно з законодавством).

- **Існують численні ситуації, коли місто недостатньо використовує всі доступні інструменти, щоб вплинути на якість публічної сфери.**

- **Посадка дерев не є частиною дозволу на будівництво.** Тому висаджування відбувається випадково, без жодного розуміння загальної композиції місця, планів реконструкції чи наявності підземних комунікацій.

Окремим питанням можна виділити громадські території, що історично розірвані, як у планувальному так соціальному вимірах! Такі території утворюють транзитні публічні простори. На прикладі м. Полтава такими територіями виступають ділянки від зупинки «Краєзнавчий музей» до входу в парк «Перемога», від зупинки «Центральний ринок» до ТЦ «Метрополітан» та ін.

Головними проблемами саме таких просторів є невідповідність пропускної спроможності пішохідних потоків, дизгармонійний композиційний зв'язок між вузлами, якість покриття тощо.

Отже, відсутність підготовки, дизайнування й управління має наслідком поганий стан публічних просторів:

- **Публічні простори часто не поєднані, не створюють єдину композиційну й ієрархічну міську структуру і не відповідають базовим вимогам безперервності й зручності проходу.**

- **Публічні простори в історичній частині міста деградують через комерціалізацію, яка потурає туристам та пов'язане з ним перетворення будівель з житлових на комерційні.**

- Рішення, що сприяють транспорту рухатися швидше і зручніше, часто переважають і визначають зовнішній вигляд і структуру простору.

Зовнішній вигляд простору має бути результатом багатофункціонального дизайну, а транспортна інфраструктура повинна відігравати лише допоміжну роль. Загалом, для спільноти залишається невідомим, що таке якісна публічна сфера і публічний простір.